

Innhold

Noen forkortelser brukt i bokens kapitler	9
Forord	11
1. Sjømatnæringen og Europa: EU-medlemskap, EØS eller NOREXIT? ...	13
<i>Arne Melchior (med Frode Nilssen)</i>	
1.1 Innledning: EØS – elsket og omstridt – men bør det utredes?	14
1.2 Bortfall av EØS: Hva betyr det?	16
1.3 96 avtaler med EU	20
1.4 Den sveitsiske modellen	23
1.5 Krav til integrasjon på ulike områder: oversikt over kapitlene	26
1.6 Konklusjon og videre perspektiver	34
Referanser	36
Vedlegg 1.A: Rettsakter innført under EØS-avtalen 2006–juli 2019 (antall gjennomføringsnotater)	40
Vedlegg 1.B: Sammenlikning mellom Norges og Sveits’ avtaler med EU (ved utgangen av 2019)	41
2. Norges handelsforhandlinger med EU gjennom 50 år:	
Sakskoblinger og forhandlingsmakt	43
<i>Arne Melchior</i>	
2.1 Introduksjon: Små land med store naboer	44
2.2 Sakskobling og interessekonflikter: fra frihandelsavtalen i 1973 til EØS i 1992	48
2.3 EØS-avtalen og Thorvald Stoltenbergs lille røde	51
2.4 Koalisjoner og alliansepartnere i handelsforhandlingene med EU	57
2.5 Utvidelser og kompensasjonsforhandlinger, 1994–2014: David mot Goliat?	61
2.6 Implikasjoner og konklusjoner	71
Referanser	73
Vedlegg 2.A: Kronologi over hendelser i europeisk integrasjon med betydning for sjømatområdet i Norge	78
Vedlegg 2.B: Liste over intervjuede personer	81
3. Rettslige konsekvenser for norsk sjømatnæring ved bortfall av EØS-avtalen	83
<i>Markus A. B. Laurantzon og Finn Arnesen</i>	
3.1 Innledning	84
3.2 EØS-avtalens anvendelsesområde	85
3.3 Statsstøtte	94

3.4 Investeringer, arbeidskraft og tjenester i fiskeriene og havbruksnæringen	97
3.5 Miljøkrav	104
3.6 Toll: særlig om Norges «krav» på kompensasjon ved utvidelsene av EU	107
3.7 Konkurransel og antidumping	112
3.8 Avsluttende bemerkninger	115
Referanser	117
4. Sjømateksport og veterinær grensekontroll med og uten EØS	120
<i>Christel Elvestad og Frode Veggeland</i>	
4.1 Innledning	121
4.2 Bakgrunn	121
4.3 Grensekontroll, handelsinteresser og to-nivåforhandlinger	123
4.4 Kontroll av mat og dyr i EU og EØS	124
4.5 Veterinær grensekontroll og EU: tre alternative modeller	128
4.6 Drøfting: veterinær grensekontroll ved alternative tilknytningsformer til EU	145
4.7 Konklusjon og oppsummerende vurderinger	150
Referanser	151
5. Økonomiske konsekvenser for eksport av fersk laks ved endret grensekontroll	154
<i>Terje A. Mathisen og Gisle Solvoll</i>	
5.1 Innledning	155
5.2 Rammebetingelser for godstransport	156
5.3 Endringer i rammebetingelser ved ulike EU-tilknytninger	160
5.4 Kostnader ved godstransport	162
5.5 Transportvolum, -verdi og -strømmer	166
5.6 Analyse	169
5.7 Konklusjoner og implikasjoner	175
Referanser	178
6. Fra «fiskebrevet» til EØS: Betydningen av toll for norsk sjømateksport til EU	180
<i>Arne Melchior</i>	
6.1 Innledning: Et konglomerat av handelsavtaler	181
6.2 Dagens tollnivå i EU: EØS sakker etter andre frihandelsavtaler	182
6.3 Toll og handel i ulike hovedscenarier	186
6.4 Et lappeteppes av tollkvoter	194
6.5 Betydningen av de ulike handelsavtalene: tollens arkeologi	198
6.6 Fra kvoter til handelspolitikk	203
6.7 Hvor viktig er toll for norsk sjømateksport til EU?	206
Referanser	207

Vedlegg 6.A: En modell som viser hvordan virkningen av toll avhenger av markedsandelen	210
Vedlegg 6.B: Tollfrie kvoter for Norges sjømateksport til EU avtalt i forhandlinger etter år 2000	212
7. Tilgang på arbeidskraft til fiskeindustrien med og uten EØS-avtalen ...	213
<i>Edgar Henriksen</i>	
7.1 Innledning	214
7.2 Flyt av arbeidskraft til det norske arbeidsmarkedet	215
7.3 Fiskeindustriens posisjon	225
7.4 Alternativer til EØS-avtalen – to scenarioer	228
Referanser	230
8. Utenlandsinvesteringer i sjømatnæringen og norsk tilknytning til EU ..	232
<i>Per Botolf Maurseth og Hege Medin</i>	
8.1 Innledning	233
8.2 Utenlandsinvesteringer i fiskerisektoren og EØS-avtalen	234
8.3 Utenlandske direkteinvesteringer – et rammeverk for analyse	239
8.4 Bedrifters direkteinvesteringer inn og ut av Norge – nye resultater fra mikrodata og intervjuer	249
8.5 Tilknytning til EU: EØS, frihandel eller medlemskap	256
Referanser	260
Vedlegg 8.A: Effektiv tollbeskyttelse	261
Vedlegg 8.B: Modell for beslutning om investeringer versus eksport	262
9. Brexit og framtidig fiskeriforvaltning i Nordsjøen	264
<i>Trond Bjørndal og Gordon R. Munro</i>	
9.1 Innleiing	265
9.2 Bakgrunn: internasjonal havrett	266
9.3 Situasjonen før Brexit	268
9.4 Post-Brexit fiskeriforvaltning i Nordsjøen	279
9.5 Sluttmerknader	286
Referanser	288
Vedlegg	290
Om forfatterne	292